

بررسی رابطه بین اقتصاد زیرزمینی با شکاف مالیاتی و پول شویی

www.ketab.ir

مؤلف: ملیحه خواجوی

عنوان و نام پدیدآور: بررسی رابطه اقتصاد زیرزمینی با شکاف مالیاتی و پولشویی / نویسنده ملیحه خواجوی
مشخصات نشر: مشهد: انتشارات آخ جون کتاب، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۳۵۰ص: جدول، نمودار.
شابک ۹۷۸-۶۲۳-۹۸۱۷۷-۱-۱: ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۳۹ - ۳۴۹.

موضوع: بخش غیررسمی (اقتصاد) -- ایران -- نمونه پژوهی

Informal sector (Economics) -- Iran -- Case studies : موضوع

موضوع : پول شویی -- ایران -- نمونه پژوهی

Money laundering -- Iran -- Case studies : موضوع

موضوع : مالیات گیزی -- اہل ان -- نمونہ پڑھائی

Tax evasion -- Iran -- Case studies : موضوع

ده سندی کنگره: HD2346

ردہ بندی دیوے: ۹۵۵/۳۳۰

شماره کتابشناسی: ۷۶۲۳۲۸۱

آخ چون کساپ

عنوان کتاب: بررسی رابطه بین اقتصاد زیرزمینی با شکاف مالیاتی و پولشویی

نویسنده: ملیحه خواجوی

انتشارات: آخ جون ڪتاب

صفحہ آرا و طراحی جلد: قاسم نورا حمدی

جواب: اول / ۱۴۰۰

شایک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۱۷۷-۱-۱

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۰ هزار تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

مرکز یخش: ۰۹۳۵۰۵۶۱۴۱۴

فهرست

۱۳	پیش‌گفتار
۱۹	اهداف نظری:
۲۰	مبانی تحقیق
۲۱	روش تحقیق
۲۵	فصل اول: اقتصاد زیرزمینی
۲۷	مقدمه
۳۰	تعاریف اقتصاد زیرزمینی
۳۲	انواع اقتصاد زیرزمینی
۳۳	اهمیت توجه به اقتصاد زیرزمینی
۳۴	مفهوم اقتصاد غیررسمی
۳۷	بخش‌های اقتصاد زیرزمینی
۳۸	بخش خانوار
۳۸	بخش غیررسمی
۴۰	بخش نامنظم
۴۲	روش‌های اندازه‌گیری اقتصاد زیرزمینی

- ۴۲ روش های مستقیم
- ۴۳ روش های غیرمستقیم
- ۴۴ عوامل تشدیدکننده اقتصاد زیرزمینی
- ۴۵ علل افزایش اقتصاد زیرزمینی
- ۴۹ علل ظهور اقتصاد زیرزمینی در ایران
- ۵۳ شاخص های اقتصاد زیرزمینی در ایران
- ۵۴ روش های اندازه گیری اقتصاد زیرزمینی
- ۵۷ پیشینه تجربی اقتصاد زیرزمینی در ایران
- ۶۱ مروری بر بزرگترین روش های ارزیابی
- ۶۱ روش شکاف درآمد-هزینه خانوار
- ۶۲ اختلاف بین نیروی کار رسمی و غیررسمی
- ۶۳ روش های پولی/نه گیری اقتصاد زیرزمینی
- ۶۳ روش فایگ (روش نسبت نقد-روش معادله رگرسیونی)
- ۶۵ روش باتاچاریا
- ۶۸ رویکرد شاخص های چندگانه-علل چندگانه (MIMIC)
- ۷۱ روش تانزی
- ۷۴ نظریه مجموعه فازی و منطق فازی
- ۷۶ اقتصاد سایه چیست؟
- ۷۹ دلایل عمده درگسترش و افزایش اقتصاد سایه
- ۸۰ افزایش در مالیات و سنگینی هزینه های تأمین اجتماعی
- ۸۲ تحرک و نقل و انتقالات اجتماعی
- ۸۳ بازارکار
- ۸۴ خدمات بخش عمومی
- ۸۵ اثرات اقتصاد سایه ای بر اقتصاد رسمی
- ۸۶ گستردگی و تعدد قوانین و مقررات (شدت نظارت)
- ۹۱ فساد (رشوه خواری) و آثار جانشینی یا مکملی در اقتصاد سایه
- ۹۳ بخش غیررسمی
- ۹۴ قانونی کردن اقتصاد غیررسمی

۹۵	نآدیده گرفتن اقتصاد غیررسمی
۹۶	عمل اساسی افزایش اقتصاد غیررسمی
۹۶	افزایش مالیات‌ها و سهم بیمه‌های اجتماعی
۹۸	مقررات دست و پگیر
۹۹	پرداخت‌های اجتماعی
۱۰۰	خدمات بخش دولتی
۱۰۱	آثار اقتصاد غیررسمی بر اقتصاد رسمی
۱۰۴	فساد و اقتصاد غیررسمی: آثار جانشین یا مکمل
۱۰۶	عوامل اصلی جذابیت و گرایش افراد به بخش غیررسمی

فصل دوم: مالیات ۱۰۸

۱۱۰	مقدمه
۱۱۱	مالیات در مکاتب اقتصادی
۱۱۱	اصول مالیاتی از نظر کلاسیک‌ها
۱۱۲	اصول مالیاتی از دید کنزین‌ها
۱۱۳	نگرش‌های جدید به اصول مالیاتی
۱۱۶	چالش‌های نظام مالیاتی ایران
۱۱۷	وضعیت نظام مالیاتی ایران
۱۱۸	مالیات بر ارزش افزوده
۱۱۹	فرار مالیاتی - شکاف مالیاتی و آثار آن
۱۲۸	نرخ‌های مالیاتی
۱۳۵	مروری بر مبانی نظری و تجربی
۱۳۵	دیدگاه خرد
۱۳۵	دیدگاه کلان
۱۳۷	تأثیر مالیات و تأمین اجتماعی

فصل سوم: پولشویی ۱۴۲

۱۴۴	تاریخچه پولشویی در جهان
-----	-------------------------

پیش گفتار

اقتصاد زیرزمینی و مسائل مربوط به آن، مانند شکاف مالیاتی، یکی از مهم ترین مباحث اقتصادی سال های اخیر بوده است. اقتصاد زیرزمینی شامل فعالیت ها و مبادلاتی است که خارج از قانونی یا غیرقانونی بودن، به دلیل گزارش نشدن و ثبت نشدن، قابل اندازه گیری نیستند و فرار از تعهدات مالیاتی را نیز در اقتصادها سبب می شوند. مطالعات نشان می دهند که اقتصاد زیرزمینی و شکاف مالیاتی سهم عظیمی از تولید ناخالص داخلی ایران را دربرمی گیرد. بنابراین پرداختن به آن می تواند نقش مؤثری در جهت دستیابی به اهداف سیاست های کلان داشته باشد. بررسی شواهد آماری موجود در نظام مالیاتی ایران و مقایسه نسبی آن با سایر کشورها، حاکی از وجود شکاف میان وضعیت مالیاتی موجود در اقتصاد ایران با شرایط مطلوب می باشد که می بایست مورد توجه قرار گیرد. به عنوان مثال، اگر میزان فعالیت های زیرزمینی افزایش یابد و به دلیل افزایش اقتصاد غیررسمی، افزایش بار مالیاتی صورت گیرد. این افزایش

بار مالیاتی منجر به افزایش متوسط نرخ نهایی مالیات خواهد شد که متعاقباً منجر به کاهش درآمدها و بدتر شدن میزان کسری بودجه دولت می شود.

درآمدهای مالیاتی فراموش شده ناشی از اقتصاد زیرزمینی، مسأله اصلی و در حال رشد اقتصادها، به ویژه اقتصاد کشورهای در حال توسعه است. به همین دلیل در مطالعات مربوط به مالیات، چالش هایی مانند فرار مالیاتی، پولشویی و اقتصاد زیرزمینی مورد توجه قرار گرفته است. برنامه ریزی برای توسعه اقتصادی، نیازمند آگاهی از عملکرد عمومی اقتصاد کشور است؛ اما در همه کشورها کمابیش بخشی از فعالیت های اقتصادی به جهت گریز از محدودیت های وضع شده در قوانین و مقررات کشور، به صورت پنهان انجام می شود. تولید کلاه ها و خدمات در این گروه از فعالیت های مولد، که آن را «اقتصاد سیاه» می نامیم، به هر اندازه خارج از چارچوب عمومی اقتصاد باشند، به نسبت حجمی که دارند، می توانند موجب انحراف از تشخیص صحیح وضعیت و تجویز سیاست های نادرست شوند. جدای از این جنبه، شناخت ماهیت، اندازه، روند تحولات، علل و آثار این پدیده می تواند در تعیین نحوه برخورد با آن، به ویژه با توجه به ماهیت غیرقانونی آن کارساز باشد.

فایگ (۱۹۸۹) طی تحقیقی، فرضیه ای به نام «اقتصاد مشاهده نشده» را برای توضیح علت گسترش شکاف بین واقعیات اقتصادی مشاهده شده و نظریه های اقتصادی ارائه کرد. این فرضیه اظهار می دارد که این واقعیات اقتصادی اند که نیاز به دوباره نگری دارند، نه نظریه های اقتصادی. براساس این فرضیه، رشد یک اقتصاد مشاهده نشده سبب اختلال در سیستم اطلاعات رسمی شده و موجب ایجاد چنین تعارضاتی میان تئوری اقتصادی و مشاهدات

واقعی از اقتصاد کلان می‌شود. وقتی که فعالیت‌های اقتصادی از بخش مشاهده‌شده به بخش مشاهده‌نشده انتقال می‌یابند، برخی از نشانگرهای اقتصادی مثل نرخ‌های رشد واقعی، بیکاری و بهره‌وری ممکن است که کمتر از اندازه واقعی برآورد شوند.

با توجه به مباحث فوق تخمین اقتصاد زیرزمینی و برآورد فرار مالیاتی مسئله‌ای است که محققان به آن می‌پردازند. از آنجا که اقتصاد زیرزمینی باعث تخریب منابع می‌شود محققان سعی دارند نشان دهند که در صورت رفع شدن چگونه می‌تواند باعث افزایش تولید ملت‌ها شود. محققان نشان داده‌اند که اقتصاد زیرزمینی نیروی مفرطی است که اقتصاد سالم را محدود می‌کند و به این نتیجه رسیده‌اند که در این وضعیت فعالیت‌های زیرزمینی هزینه‌هایی را ایجاد کرده و رشد اقتصادی را مختل می‌کند و حکومت‌ها نمی‌توانند به تولید کالاهای عمومی مورد نیاز بپردازند. این هزینه‌ها، زمانی که مؤسسات از پرداخت مالیات اجتناب می‌کنند افزایش می‌یابد.

IMF در سال ۲۰۰۱ طی گزارشی اعلام کرد: اثرات منفی اقتصادی پولشویی به سختی قابل شمارش است و رتبه‌بندی نشده است. به نظر می‌رسد خسارات وارده ناشی از پولشویی به مؤسسات مالی باعث کاهش رشد اقتصادی و کاهش بهره‌وری در بخش واقعی اقتصاد می‌شود. تشویق جرم و جنایت، فساد و رشوه‌خواری که باعث کندی رشد اقتصادی می‌شوند، می‌توانند در بخش تجارت بین‌المللی اقتصاد خارجی را تحریف کنند و در درازمدت باعث آسیب اقتصادی شوند. می‌توان چنین عنوان کرد که پولشویی تهدیدی برای عملکرد

خوب کشور در سیستم مالی می باشد و جلوگیری از پولشویی بدون همکاری کامل بین مقامات در سطح خرد و کلان ممکن نخواهد بود.

در مورد پولشویی و اقتصاد زیرزمینی مطالعاتی صورت گرفته است که از آن جمله می توان به مضاعفه «اشنایدر» (۲۰۰۶) اشاره کرد. بنابراین مطالعه، پولشویی اثرات منفی در رشد اقتصادی را از طریق فرسایش بخش مالی کشورهای در حال توسعه، ایجاد می کند. همچنین پولشویی باعث انحراف منابع به بخش های با تولید کمتر می شود.

در ایران، فرار مالیاتی و وقفه در وصول مالیات و پایین بودن سهم آن در بودجه کشور، از مهم ترین مشکلات است که دولت با آن روبه روست. اعتقاد عمومی بر این است که بخش های بالای مالیات از دلایل اصلی تقویت و رشد اقتصادی است؛ در صورتی که بخش های بالای مالیات باعث قوی تر شدن انگیزه ورود به اقتصاد زیرزمینی و فرار مالیاتی می شوند و از سوی دیگر، سطوح بالای فعالیت اقتصاد زیرزمینی، افزایش فشار هزینه های دولتی و پرداخت انتقالی را سبب می شود.

داشتن اطلاعات در مورد حجم اقتصاد زیرزمینی و اندازه فرار مالیاتی برای سیاست گذاران اقتصادی به ویژه مقامات مالیاتی (سیاست گذاران مالی) در پرکردن شکاف مالیاتی اهمیت به سزایی دارد. همچنین این موضوع برای تعیین اثربخشی برای سیاست های پولی و مالی، رشد اقتصادی و توزیع درآمد مورد توجه قرار گرفته است. (علیرضا شکیبایی، ۱۳۸۰)